

UZAKTAN EĞİTİM SÜRECİNE FARKLI BİR BAKIŞ: ÖĞRENCİLERİN METAFORİK ALGILARININ BELİRLENMESİ

THE DISTANCE EDUCATION PROCESS WITH A DIFFERENT VIEW:
DETERMINING THE METAPHORIC PERCEPTIONS OF STUDENTS

Tuğba İÇME

Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi
Anabilim Dalı, Kayseri/TÜRKİYE

Prof. Dr. Uğur BÜYÜK

Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü,
Kayseri/TÜRKİYE

Özet

Bu araştırmanın amacı, yedinci sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitim kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeleri, metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmaktır. Araştırmanın çalışma grubunu uygun örnekleme ile belirlenen, Kayseri merkezdeki bir özel okulda öğrenim gören 25 kız ve 21 erkek olmak üzere toplam 46 yedinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Bu öğrenciler COVID-19 (koronavirüs) virüs salgınında alınan sosyal mesafe önlemleri kapsamında farklı platformlar üzerinden senkron ve asenkron olarak uzaktan eğitimle öğrenim görmektedir. Çalışma nitel araştırma yöntemi desenlerinden olgubilim (fenomonoloji) ile desenlenmiştir. Verilerin toplanması için öğrencilere telefon uygulamalarından ulaşılarak "Uzaktan eğitim... gibidir, çünkü ..." cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Toplanan veriler nitel araştırma yöntemi analiz türlerinden içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırmada 46 metafor elde edilerek bu metaforlar 12 kategori altında toplanmıştır. Öğrenciler uzaktan eğitimin en çok gereklilik olduğunu düşünürken isteğe bağlı, verimsiz, belirsiz ve yararlı olarak da nitelendirmiştir.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan eğitim, Koronavirüs, Metafor, Algı

Abstract

This study aims to reveal the mental images of seventh-grade students regarding the concept of distance education through metaphors. The study group of the research; consists of a total of 46 seventh grade students, 25 girls and 21 boys, who study at a private school in the center of Kayseri, determined by appropriate sampling. These students receive distance education as synchronous and asynchronously on different platforms within the scope of social distance measures taken in the COVID-19 (coronavirus) virus epidemic. The study was designed with a phenomenology pattern, which is one of the qualitative research method designs. In order to collect the data, they were asked to complete the sentence "Distance education is like... because..." by accessing the phone applications. The collected data were analyzed by content analysis, which is one of the qualitative research method analysis types. In this study, 46 metaphors were obtained and these metaphors were grouped under 12

categories. While students thought not only distance education was the most necessary, they also described it as optional, inefficient, uncertain, and useful.

Keywords: Distance Education, Coronavirus, Metaphor, Perception

1.Giriş

Son yıllarda hayatımızı birçok açıdan değiştirerek vazgeçilmez bir hal alan teknoloji cihazları ve uygulamaları farklı alanlarda sağladığı yararlarla insanlığa hizmet etmektedir. Özellikle kitle iletişim araçlarının gelişmesi ve internete erişimin hızlanması, insanların bilgiye ve birbirlerine daha kolay ulaşmasını sağlamaktadır. Bu durum 21. yüzyılın bilgi çağı olarak adlandırılmasındaki etkenlerden biridir. Yıllar boyunca bilgiye ulaşmak için kullanılan en etkili yol okullar olmuştur. Okulların eğitim ve öğretim faaliyetlerindeki etkililikleri günümüzde de devam etmektedir. Ancak teknolojideki gelişimin eğitim alanındaki yansımaları, farklı ihtiyaçlar doğurmaktadır. Okullara ulaşmadaki fiziki sınırlılıklar ve yaşanan fırsat eşitsizlikleri, 21. yüzyıl bilgi çağının eğitim ihtiyaçlarını tam olarak karşılayamamaktadır. Bu durum, insan, mekân ve zamana dair bağımlılığı ortadan kaldıracak alternatif yolların gelişimini zorunlu kılmıştır. Eğitimde bilgi iletişim teknolojilerini kullanarak insanların ihtiyaç duyduğu alanda bilgi edinmesini sağlayacak en uygun yöntemlerden biri uzaktan eğitimidir (Begimbetova, 2015).

Uzaktan Eğitim terimi ilk olarak Wisconsin Üniversitesi'nin 1892 yılı kataloğunda geçerek bu üniversitenin yöneticisi William Light tarafından 1906'da bir yazıda kullanılmıştır (Verduin ve Clarck, 1994). Uzaktan eğitim her ne kadar teknoloji kavramıyla bağdaştırılarak açıklansa da ilk uzaktan eğitim çalışması teknolojik bir alt yapıdan bağımsız olarak yapılmıştır. 1728 yılında Boston gazetesi özel ve şifreli bir hızlı yazım tekniği olan steno derslerinin mektupla verileceğini duyurmuştur. Bu gazete haberi uzaktan eğitimin başlangıcı olarak kabul edilir (Kaya, 2002). 1700'lerde mektupla yapılan bu ilk adımın ardından radyolar ve televizyonlar aracılığıyla çeşitli alanlarda, farklı kademelerdeki öğrenciler için eğitimler düzenlenmiştir. İngiltere'de kurulan ilk açık üniversite ile uzaktan eğitim kurumsallaşmıştır. Günümüzde Dünya genelinde yaygınlaşan açık üniversitelerde kurulan çok sayıda programla binlerce öğrenci uzaktan eğitim dersleri almaktadır.

Türkiye'de birçok ilkle beraber uzaktan eğitim çalışmaları da John Dewey'in 1924 yılında hazırladığı "öğretmen eğitimi raporu" ile başlamıştır (Çallı, Torkul ve Taşbaşı, 2003; Alkan 1997). 1927 yılında ise uzaktan eğitim bir kavram olarak literatürde yer edinmiştir. Tam manasıyla yapılan ilk uzaktan eğitim çalışması Türkiye İş Bankası'nın desteğiyle Ankara Hukuk Fakültesi'nde kurulan, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü tarafından, banka personeline, mektupla verilen derslerle olmuştur (Karayalçın, 1959). Daha sonra dersler farklı kurumlarca radyo ve televizyonlardan yararlanarak isteyen herkese bilgiye ulaşma kolaylığı sağlamıştır. Türkiye'de uzaktan eğitimin en büyük temsilcisi Anadolu Üniversitesinin açık öğretim çalışmalarıdır. Günümüzde birçok kademede ve farklı devlet kurumlarında uzaktan eğitim dersleri verilmektedir.

Uzaktan eğitim genellikle eğitim sisteminde yaşanan, okulların fiziki yetersizliği, öğrenim süresinin kısıtlı olması ve nitelikli öğretmen açığı gibi sorunları olanaklar dahilinde çözmeye yönelik girişimlerden biri olarak kullanılmıştır (Kaya, Erden, Çakır ve Bağırşakçı, 2004). Son yıllarda artan talep üzerine gerçekleştirilen yatırımlar ve devlet kurumlarının

hazırladığı alt yapılar bu sorunlardan çok daha farklı, hiç beklenmedik bir durumda meyvesini vermiştir. Önceleri sadece alternatif olarak kullanılan bu sistem, tüm dünyayı etkisi altına alarak insanlığı tehdit eden bir koronavirüs nedeniyle zorunlu hale gelmiştir. İnsanlık tarihinde yaşanan ve kitlelerin ölümüne sebep olan salgınlarda eğitim çalışmaları durma noktasına gelmiştir. Ancak bu salgında uzaktan eğitim sayesinde eğitim çalışmaları devam ederek farklı platformlar üzerinden öğreten ve öğrenen bir araya getirilmiştir. Elbette bu konuda teknoloji ve gönüllü çalışmaların desteği yadsınamaz bir konumdadır.

Yeni tip koronavirüs ilk olarak Çin'in Hubei Eyaleti'nin Vuhan Kentinde, Aralık 2019'da bir yarasadan insana bulaşmasıyla fark edilerek, 13 Ocak 2020 tarihinde tüm Dünyaya hızla yayılan bir virüs olarak tanımlanmıştır (Sağlık Bakanlığı, 2020). Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) yeni tip korona virüsün adını "korona" için "CO", "virüs" için "VI", "disease" (hastalık) için "D" ve 2019 yılı için "19" rakamını kullanarak COVID-19 olarak belirlemiştir (Türkiye Bilimler Akademisi [TÜBA], 2020). Virüs solunum yoluyla bulaşarak 14 günlük kuluçka evresinde ateş, öksürük ve nefes darlığı belirtileriyle baş göstermektedir. Herhangi bir tedavi yöntemi henüz bulunmamış olup Dünya Sağlık Örgütü tarafından hastalıktan korunmanın en etkili yolu kişisel hijyen ve sosyal mesafenin korunması olarak açıklanmıştır. Çin'de alınan tüm önlemlere rağmen özellikle Çin yeni yılında yapılan yolculuklarla hastalık, insandan insana bulaşarak Avrupa'ya yayılmıştır. Mart ayında tüm Avrupa'yı etkisi altına alan bu virüs salgını 14 Mart 2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından pandemi (çok geniş bir alanda etkisini gösteren salgın hastalıkların genel adı) olarak ilan edilmiştir. Dünya genelinde 118 milyon insan COVID-19 pandemisine yakalanmış, 2,5 milyon kişi hayatını kaybetmiştir (Url 1).

Türkiye'de ilk vakanın 11 Mart tarihinde, yurtdışından gelen bir yolcudaki görülmesiyle Sağlık Bakanlığı tarafından uyulacak tedbirler açıklanmış ve tüm kademelerde gerekli önlemler alınmıştır. Çünkü hastalığın ölümcül etkisinden kurtulmanın en kolay yolu hastalığa hiç yakalanmamış olmaktır. Virüsün çocuklarda risk taşımadığı ifade edilse de bulaş riskini azaltmak için okullar tatil edilerek tüm insanlara evde kalma çağrısı yapılmıştır. 16 Mart tarihinde tatil edilen okulların 30 Nisan 2020 tarihinde açılacağı ifade edilse de salgının seyri tatil süresinin 31 Mayıs 2020 tarihine kadar uzatılmasına neden olmuştur. Okulların açılacağı günün belirsizliği ve sürecin kaygıları tüm öğrenci, öğretmen ve velileri endişelendirmiştir. Mili Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan açıklamalarda bu sürecin tatil olmadığı, EBA (Eğitim Bilişim Ağı) sistemi üzerinden uzaktan eğitimle, eğitim çalışmalarına devam edileceği söylenmiştir.

2011 yılında FATİH projesi kapsamında hayata geçirilen EBA sistemi doğru e-çerikler ve farklı materyallerle eğitime destek sağlayan çevrimiçi sosyal bir platformdur. Millî Eğitim Bakanlığı, EBA sistemini bir hafta gibi kısa bir sürede revize ederek hem bilgisayar üzerinden hem telefon uygulamalarından hem de kurulan üç televizyon kanalından öğrencilere asenkron (eşzamansız-etkileşimsiz) ders anlatımları yapmaya başlamıştır. EBA sisteminin ocak ayında yaşanan Elazığ Depreminde ilk kez uzaktan eğitim çalışmaları için kullanılması bu sürecin bir ön hazırlığı niteliğinde olmuştur. Çevrimiçi uygulamalarda yoğunluktan ve maliyetten dolayı sıkıntılar yaşanırken EBA TV kanalları hem tüm öğrencilere ulaşabilmesi hem de ekonomik oluşuyla daha kullanışlı olmuştur. Bu sistem süreç için etkili olsa da özellikle ilkökul kademesindeki öğrenciler, kendi öğretmenleri ve arkadaşlarıyla birlikte etkileşimli ve

denetimli derslere ihtiyaç duymuştur. Üst kademeler de ise asenkron eğitimin geri bildirim, denetim ve değerlendirmeden yoksun oluşu senkron (eşzamanlı-etkileşimli) derslere olan ihtiyacı doğurmuştur. Bunun sonucu olarak, teknolojinin de getirdiği imkanlarla Skype, Google Meeting, Microsoft Teams ve Zoom gibi çevrimiçi konferans uygulamalarında öğretmenler, öğrencileriyle senkron derslerde buluşarak uzaktan eğitim sürecini devam ettirmektedir. Oluşturulan sanal sınıflarda “yakınlaştırılmış” ortamlarda uzaktan eğitim gerçekleştirilmektedir (Bağcı, 2015).

Türkiye’de uzaktan eğitim süreci pandemiden etkilenen Fransa, İtalya, Mısır, Güney Kore ve Portekiz gibi ülkelerde de olduğu gibi internete bağlı çevrimiçi platformlarda yürütülmeye çalışılmaktadır. Ancak ülke genelinde altyapı sorunu nedeniyle internet erişimine ya da ekonomik eşitsizlikler nedeniyle bilgi iletişim teknolojilerine ulaşmada yaşanan sıkıntılar uzaktan eğitim faaliyetlerinin yürütülmesinde engel teşkil etmektedir. Tüm bunlar göz önüne alınarak 29 Nisan 2020 tarihinde MEB tarafından yapılan açıklamalarda öğrencilerin sınıf geçmeleri ile ilgili olarak birinci dönem notlarının geçerli olacağı ve her koşulda bir üst sınıfa geçecekleri ifade edilmiştir. Yapılacak olan LGS (liselere giriş sınavı) için ise konu daraltmasına gidilerek öğrencilerin yüz yüze eğitimde alınan konulardan sorumlu olacağı açıklanmıştır. 19 Haziran 2020 tarihinde 2019-2020 Eğitim-Öğretim yılı uzaktan eğitimle tamamlanmış olup karne verilmeksizin bütün öğrenciler bir üst sınıfa geçirilmiştir. 2020-2021 Eğitim yılına başlamadan önce kayıp olarak görülen uzaktan eğitimin telafisinin yüz yüze dersleri ile yapılacağı açıklansa da uzaktan eğitimin telafisi yine uzaktan yapılmıştır. Yeni eğitim yılı da uzaktan eğitimle devam ederken farklı tarihlerde okul öncesi, 1., 2., 3., 4., 5., 8., 9. ve 12. Sınıflar için okullar yüz yüze eğitime başlamış ancak bu durum süreklilik arz edememiştir. Bu belirsizlik her ne kadar pandeminin seyri nedeniyle varlığını sürdürse de kurs merkezlerinin uzun süreli açık olması virüsün yalnızca okullarda mı eğitime engel olduğu sorusunu akıllara getirmektedir. Eğitime ara verilmesinin birinci yılını tamamladığımız şu günlerde tüm köy okulları eğitime yüz yüze devam ederken merkezi il ve ilçelerde okul öncesi, ilköğretim 1., 2., 3., ve 4. Sınıflar ile 8 ve 12. Sınıflar eğitime yüz yüze devam etmektedir. Bu bir yıllık süreçte 6. ve 7. Sınıfların yüz yüze eğitime hiç başlamamış olması dikkat çeken noktalardan biridir. Yüz yüze eğitimde alınan önlemler kapsamında kalabalık sınıflar bölünmüş, öğrencilerin okula iki gün gelmeleri sağlanmış, ders saatleri 30 dakika ile sınırlandırılmıştır. Aşı çalışmaları hız kazanmış olsa da salgının etkilerinin uzun süre devam edeceği öngörülmektedir. Bu nedenle yüz yüze eğitime başlansa dahi uzaktan eğitim çalışmalarının devam edeceği ifade edilebilir.

Yaşam boyu eğitim faaliyetleri ülkelerin çağa uyum sağlayabilme niteliklerini gösterir. Öğrenim etkinliklerini sürekli hale getirebilmek ülkelerin gelişmişlik seviyelerini de etkilemektedir. Uzaktan eğitim bu açıdan en etkili araçtır (Kırık, 2014). COVID-19 pandemisinde zorunlu bir ihtiyaç haline gelen uzaktan eğitim çalışmaları, ilerleyen süreçte eğitim hayatında köklü değişiklikler oluşturabilir. Ayrıca Türkiye’nin deprem bölgesinde olduğu gerçeği dikkate alındığında doğal afetler, diğer salgın hastalıklar, savaşlar, zorunlu göçler gibi kriz durumlarında, uzaktan eğitim uygulamalarına başvurulabileceği yüz yüze eğitime bir alternatif ya da destek olabileceği düşünülerek uzaktan eğitim çalışmalarının daha etkili yürütülebilmesi önem arz etmektedir. Bu nedenle ilk kez uzaktan eğitim dersleri alan öğrencilerin deneyimleri incelenerek uzaktan eğitim çalışmaları geliştirilebilir ve daha etkili

hale getirilebilir. Bu gerekçeye dayanarak bu çalışmada ilköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitim deneyimleri anlaşılmasına çalışılmıştır. Öğrencilerin yaş grupları düşünülünce hayal güçleri ve yaratıcılıkları ön plana çıkmaktadır. Uzaktan eğitim sürecindeki deneyimlerini, hayal güçlerini yansıtacak ifadelerle betimlemelerinin araştırmaya çeşitlilik ve farklılık katacağı düşünülerek araştırmada metaforlar kullanılmıştır. Çünkü metaforlar, az sözcükle daha vurgulu bir ifade oluşturarak bireyi yaratıcı düşünmeye sevk eder (Tompkins ve Lawley, 2002). Grekçe metaphoradan gelen “metafor” kelimesi, meta (öte) ve pherein (taşımak, yüklenmek) kelimelerinden oluşarak “bir yerden başka bir yere götürmek” anlamındadır (Demir, 2005). Metaforlar bir kavramı anlatmak için başka kavramlar kullanılmasıyla ifadeyi zenginleştirerek, soyut ve anlaşılması güç olan kavramları daha anlaşılır hale getirir (Cerit, 2008; Yalçın ve Erginer, 2012). Bu özelliği ile eğitim alanında birçok konuda algı ve görüş belirlemek için metaforlara başvurulmaktadır.

Öğrencilerin uzaktan eğitime bakış açılarının belirlenmesi için alanyazında çeşitli çalışmalar yapılmıştır (Antalyalı, 2004; Ağır, 2007; Ateş ve Altun, 2008; Karal, Çebi ve Turgut, 2011; Taşpınar, 2014; Doğan ve Tatık, 2015; Gürbüz 2014; Yılmaz ve Güven 2019). Verilen çalışmalarda farklı eğitim kademelerindeki öğrencilerin bir dersi alternatif bir yöntem olarak uzaktan eğitimle işlemeleri sonucu oluşturdukları algılar tespit edilmiştir. Bunlardan farklı olarak bu çalışmada tüm dünyada hayatı durma noktasına getiren salgın sebebiyle hazırlıksız yakalandığımız ve tüm eğitim faaliyetlerini uzaktan eğitimle yürüttüğümüz bu süreçte öğrencilerin algıları, metaforlar yoluyla belirlenmek istenmiştir.

1.1.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, yedinci sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitim kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeleri, metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmaktır. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Yedinci sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitim kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar nelerdir?
- Bu metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?

Bu çalışma uzaktan eğitimin başında Nisan 2020 tarihinde yürütülmüş olup pandeminin etkilerinin henüz görülmeye başladığı süreçte yapılmıştır. Bu nedenle araştırmada öğrencilerin ilk izlenimlerini yansıtmak ve araştırma sonuçlarının süreç içindeki diğer çalışmalar için katkı sunması hedeflenmiştir.

2.YÖNTEM

2.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırma bilimsel araştırma yöntemlerinden nitel araştırma yöntemi kullanılarak yürütülmüştür. Nitel araştırmalar, insanların deneyim yaşadığı şeyleri nasıl yorumladıklarını anlamlandırarak detaylı ve zengin veriler elde eder (Merriam, 2013). Bu araştırmada da öğrencilerin uzaktan eğitim algıları detaylı olarak incelenmeye çalışılmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi desenlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Olgubilim deseninde katılımcılar bir fenomenle ilgili sahip oldukları deneyimleri betimler (Creswell,

2013). Bu çalışmada da öğrencilerin uzaktan eğitim fenomenine ait deneyimleri metaforlar aracılığıyla betimlenmeye çalışıldığı için olgubilim deseni uygun görülmüştür.

2.2.Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Kayseri merkezde bir özel okulda öğrenim gören 25'i kız 21'i erkek olmak üzere toplam 46 yedinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma grubu nitel araştırmada örneklem belirleme gelenekleri arasında yer alan amaçlı örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme ile belirlenmiştir. Uygun örnekleme zaman ve mekân sınırlılıklarının olduğu araştırmalarda örnekleme kolay ulaşılmasını sağlar (Creswell, 2009). COVID-19 pandemisinin, özellikle mekân sınırlılığı oluşturması sebebiyle öğrencilere ulaşmada yaşanan zorluk araştırmacıyı uygun örneklemeye yöneltmiştir. Araştırmaya katılan öğrenciler, COVID-19 pandemisinde alınan sosyal mesafe önlemleri kapsamında farklı platformlar üzerinden uzaktan eğitimle öğrenim görmektedir. Öğrenciler EBA TV Ortaokul kanalını kullanarak asenkron dersleri dinlerken Zoom programı üzerinden kendi öğretmenleriyle haftada 14 saat olacak şekilde senkron derslere katılmışlardır. Bu dersler Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri, Sosyal Bilgiler, İngilizce ve Din Kültürü dersleridir. EBA TV'de dersler 20 dakika sürerken teneffüs aralarında da eğitici etkinlik ve bilgiler yayınlanmaktadır. Zoom programında ise dersler 40 dakika sürmektedir. Öğrencilere yetenek dersleri de (beden eğitimi, müzik ve resim) öğretmenlerinin hazırladıkları videolarla asenkron olarak verilmiştir. Öğrencilerin seçiminde tüm dersleri hem senkron hem de asenkron olarak almaları ve yaş grubu olarak da salgının etkilerini daha iyi anlamlandırabilecekleri düşüncesi etkili olmuştur.

2.3.Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak metaforlar kullanılmıştır. Metaforlar, sosyal gerçeklikleri algılamada ve anlamada betimleme aracı olarak kullanılmaktadır (Silman ve Şimşek, 2006). Veri toplama sürecinde öncelikle araştırmacı, öğrencilerin zoom dersinde araştırması ile ilgili bilgi vererek öğrencilerin isimlerinin paylaşılmayacağını, verdikleri cevapların not niteliği taşımayacağını ve bunu yaparak bilimsel bir çalışmaya ışık tutacaklarını anlatmıştır. Öğrencilere telefon uygulamalarından ulaşarak "Uzaktan eğitim... gibidir, çünkü..." cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Bununla birlikte öğrencilere örnek olması adına "Uzaktan eğitim köprü gibidir, çünkü insanları birbirine bağlar" ve "Uzaktan eğitim sıkıcı operalar gibidir, çünkü hiçbir şey anlamazsın çabuk bitsin diye ikide bir saate bakarsın" cümleleri verilmiştir. Bu örnekler Yılmaz ve Güven'in (2019) öğretmen adaylarının uzaktan eğitim algılarını metaforlar yoluyla belirlediği çalışmasında elde ettikleri verilerden seçilmiştir. Cümlelerin biri olumlu diğeri olumsuz seçilerek öğrencilere örnek olması sağlanmıştır. Bu sayede öğrencilerin olumsuz yorumlar yapmaktan çekinmeleri engellenerek gerçek fikirleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Öğrenciler verilen bir günlük süre içinde cümleleri tamamlayarak göndermişlerdir. Veri toplarken dikkat edilmesi gereken noktalardan en önemlisi araştırmada yer alan bütün gruplar için eşit durumlar oluşturulmasıdır (Balcı, 2011). Bu çalışmada da eşit durumlar oluşturulmaya çalışılmıştır.

2.4.Verilerin Analizi

Çalışmada elde edilen veriler nitel veri analizi türlerinden içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi, bir metnin daha küçük içerikteki kategoriler ile özetlenmesidir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010). İçerik analizinde toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ulaşılarak belirli kodlamalar yapılır ve bu kodlamalar arasındaki ilişkiye bakılarak kategoriler oluşturulur. (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Çalışmada içerik analizi türlerinden kategorisel frekans analizi kullanılmıştır. Çünkü kategorisel frekans analizlerinde belirlenen kategorilerin hangi sıklıkla tekrar edildiği, sayısal ve yüzdesel olarak ölçülür (Böke, 2011). Bu çalışmada da öğrencilerin uzaktan eğitim algıları belirli kategoriler altında toplanarak frekans analizine tabi tutulmuştur. Metaforların analiz edilmesi ve yorumlanmasında Saban'ın (2008) hazırladığı beş aşamadan yararlanılmıştır. Bu aşamalar; (1) Adlandırma, (2) Sınıflama, (3) Kategori geliştirme, (4) Geçerlik ve güvenilirlik çalışması ve (5) Verilerin aktarılmasıdır.

• *Adlandırma*: Öğrencilerden gelen tüm metaforlar ve bu metaforları seçme nedenleri not edilerek alfabetik sıraya göre bir liste oluşturulmuştur. Listedeki sıraya göre öğrenciler Ö1, Ö2, Ö3, ..., Ö46 olarak adlandırılmıştır.

• *Sınıflama*: Oluşturulan listedeki metaforun ismi, imgesi, konusu, nedeni ve nedeni oluşturan gerekçeler arasındaki ilişkiye bakılarak benzerlik ve farklılıklar ortaya konmuştur.

• *Kategori geliştirme*: Metaforlar arasındaki benzerlikler göz önüne alınarak belirlenen kavramlarla kategoriler oluşturulmuştur. Her kategori taşıdığı anlama bağlı olarak isimlendirilerek alfabetik sıraya göre dizilmiştir. Metaforlar isimleri ve nedenleri göz önünde bulundurularak sahip oldukları ortak özellikler bakımından kategorilere ayrılmıştır.

• *Geçerlik ve güvenilirlik çalışması*: Araştırmalarda kullanılan en önemli iki ölçüt geçerlik ve güvenilirliktir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırmada nitel verilerin analizinde kullanılan içerik analizinin güvenilirliği kodlama işlemi ve kategorilere bağlıdır (Gökçe, 2001). Bu nedenle geçerlilik ve güvenilirlik kanıtları için metaforların elde edilmesinden raporlanmasına kadar her aşama ayrıntılı olarak betimlenerek sunulmuştur. Veriler kategorilere ayrıldıktan sonra bir başka uzman tarafından incelenmiş ve görüşleri değerlendirilerek güvenilirlik sağlanmaya çalışılmıştır. Araştırmacının çalışma grubundaki öğrencileri uzun süredir tanıyor olması, metaforların bilinen bir teknik olması, bütün öğrenciler için eşit şartların oluşturulması ve araştırma öncesi öğrencilere verilen bilgiler ışığında araştırmanın iç geçerliği (inandırıcılığı) sağlanmaya çalışılmıştır (Merriam, 2013). Ayrıca bulgular kısmında öğrencilerin görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılarak geçerlik kanıtları elde edilmiştir.

• *Verilerin aktarılması*: Veriler bilgisayara aktararak toplam 46 metaforun ve bu metaforların toplandığı 12 kategorinin tanımlanmasının ardından, kategorilerin kapsadığı metaforların sayılarına ilişkin frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır.

3.BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin uzaktan eğitim kavramına ilişkin ürettikleri metaforlar ve kavramsal kategorilere ilişkin bulgular başlıklar halinde sunulmuştur. Bu kategorilerden ve kullanım sıklıklarından oluşan kelime bulutu ise Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1. Kategorilerden oluşan kelime bulutu

3.1. Kavramsal Kategorilere İlişkin Bulgular

Araştırmada elde edilen genel bulgulara göre, öğrenciler tarafından uzaktan eğitim kavramı ile ilgili olarak toplam 46 adet metafor üretilmiş ve bu metaforlar 12 ayrı kavramsal kategori altında toplanmıştır. Oluşturulan metaforlar, metaforlara ilişkin kategoriler, kategorilere ait frekans ve yüzde değerleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Yedinci sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitim kavramı ile ilgili oluşturdukları metaforlara ilişkin kategoriler

Kategoriler	Metaforlar	f	%	
1	Gereklilik	Liman, Su, Arkadaş, Çöldeki Vaha, Yedek Lastik, Mürekkep, Senaryo, İlaç*, Anne, Para	10	23,9
2	İsteğe bağlı	Ayna, Buzdolabı, Gökyüzü, Kumanda, Klavye, Sokak Lambası, Çorap	7	15,2
3	Verimsiz	Kolonya, Uçan Balon, Cips Paketi, Rüyada Su İçmek, Samanlıkta İğne Aramak, Parol	6	13
4	Belirsiz	Tükenmez kalem, de Eki, Kardeş, Aile, Yağmur	5	10,8
5	Yararlı	Nehir, Güneş, Kutup Yıldızı, Ekmek, Anahtar	5	10,8
6	Esnek	Bilgisayar, Beslenme	2	4,3
7	Kolay ulaşılabilir	Telefon, Şehirlerarası Yol	2	4,3
8	Yetersiz	Çiçek, Bisiklete Binmek	2	4,3
9	Yorucu	Erciyes Dağı, Gökkuşuğu	2	4,3
10	Zorunlu	Uyanmak, Ispanak	2	4,3
11	Konforlu	Yastık	1	2,2
12	Sıkıcı	Skinny Jeans	1	2,2

*ilaç metaforu iki öğrenci tarafından kullanılmıştır.

Kategoriler incelendiğinde gereklilik (%23,9), isteğe bağlı (%15,2) ve verimsiz (%13) kategorilerinin öne çıktığı görülmektedir. Metaforların; yaklaşık olarak %63’ü olumlu çağrışımlı metaforlardan (esnek, gerekli, isteğe bağlı, kolay ulaşılabilir, konforlu ve yararlı) oluşurken %39’u olumsuz çağrışımlı metaforlardan (belirsiz, sıkıcı, verimsiz, yetersiz, yorucu ve zorunlu) oluşmuştur. İlaç metaforu iki öğrenci tarafından kullanılırken diğer tüm metaforlar

birer öğrenci tarafından oluşturulmuştur. Oluşturulan metaforların çünkü ifadesinden sonraki açıklamaları incelendiğinde çoğunluğun uzaktan eğitimi değerlendirmek için senkron dersleri baz aldığı görülmüştür. Belirlenen kavramsal kategoriler ve bu kategorileri oluşturan metafor örnekleri aşağıda sunulmuştur.

i) Gereklilik olarak uzaktan eğitim

11 metafor ve %23,9 ile en büyük orana sahip gereklik metaforu süreci en iyi açıklayan kategori olmuştur. Aşağıda verilen örneklerde de görüldüğü gibi öğrencilerin oluşturduğu metaforlar; uzaktan eğitimin bu zor süreçte eğitimin devamlılığı için gerekli olduğunu, okullardaki yüzyüze eğitimin yerine kullanılabilir bir kavram olduğunu belirtmiştir.

(Ö28) *Uzaktan eğitim liman gibidir, çünkü eğitim için sığınacağımız tek yer orasıdır.*

(Ö46) *Uzaktan eğitim yedek lastik gibidir, çünkü biri patlayınca diğerinin yerine geçer.*

(Ö31) *Uzaktan eğitim para gibidir, çünkü paran olmazsa hiçbir şey alamazsın uzaktan eğitim olmazsa da bilgi alamazsın.*

ii) İsteğe bağlı olarak uzaktan eğitim

İsteğe bağlı kategorisi (%15,2) farklı çağrışımları birlikte barındırarak bu durumun daha çok kişinin yaklaşımı ile belirlenebileceğini ifade etmiştir. Bu kategorideki metaforlar daha çok asenkron dersleri değerlendirmiştir. Uzaktan eğitimin faydalı olabilmesinin öğrencinin bakış açısına bağlı olarak değişeceği belirtilmiştir. Bu kategoriye ait oluşturulan metaforlardan iki tanesi aşağıda verilmiştir;

(Ö38) *Uzaktan eğitim sokak lambası gibidir, çünkü yanına gidersen aydınlanırsın gitmezsen karanlıkta kalırsın.*

(Ö17) *Uzaktan eğitim gökyüzü gibidir, çünkü istediğin zaman bakabilirsin.*

iii) Verimsiz olarak uzaktan eğitim

%13'lük değer ile araştırmada önemli bir yer edinen verimsiz kategorisinde öğrenciler tam öğrenme gerçekleştiremediklerini, yoğun çabalar harcasalar dahi yeterince verim alamadıklarını belirtmiştir. Bu durumun oluşmasında öğrencilerin eğitim hayatları boyunca yüzyüze eğitim almaları ve böyle bir durumla ilk kez karşılaşmaları etkili olmuş olabilir. Bu kategoriye ait örnek metaforlar aşağıda verilmiştir;

(Ö42) *Uzaktan eğitim uçan balon gibidir, çünkü öğrendiklerim hep havada kalıyor, hemen unutuyorum.*

(Ö10) *Uzaktan eğitim cips paketi gibidir, çünkü dışardan dolu görünür ama içi boştur.*

iv) Belirsiz olarak uzaktan eğitim

Bu kategoride toplam beş metafor elde edilmiştir. Metaforlar incelendiğinde uzaktan eğitim sürecinin bitiş tarihinin belirsizliğine vurgu yapıldığı görülmüştür. Bu durumun oluşmasında Milli Eğitim Bakanlığı'nın hastalığın seyri nedeniyle net bir tarih veremeyip süreci kademeli olarak uzatması etkili olmuş olabilir. Senkron derslerin işlendiği Zoom programının ücretsiz yazılımının 40 dakika gibi bir zaman sınırının oluşu, ders bitişlerinin ani ve kontrolsüz olmasına neden olmaktadır. Bu durum öğrencilerin belirsizlik düşüncesine kapılmasına neden olmuş olabilir. Bu kategoriye ilişkin iki metaforun öğrenciler tarafından ifade edilme şekilleri aşağıda verilmiştir;

(Ö41) *Uzaktan eğitim tükenmez kalem gibidir, çünkü ne zaman biteceğini bilemezsin.*

(Ö14) *Uzaktan eğitim de eki gibidir, çünkü ne zaman ayrı ne zaman bitişik yazacağını bilemezsin.*

v) Yararlı olarak uzaktan eğitim

Bu kategori beş metafordan oluşarak %13'lük bir orana sahiptir. En olumlu çağrışımları içeren bu kategoride öğrenciler uzaktan eğitimin fayda sağladığını ifade etmiştir.

(Ö19) *Uzaktan eğitim Güneş gibidir, çünkü bizi ısıtır.*

(Ö14) *Uzaktan eğitim ekmek gibidir, çünkü aklımızı doyurur.*

vi) Esnek olarak uzaktan eğitim

İki metafordan oluşan bu kategori uzaktan eğitimin daha özgür bir yapıya sahip olduğunu, otoriteye bağlılığın azaldığını vurgulamaktadır. Bu kategoriye ait bir örnek metafor aşağıda verilmiştir;

(Ö6) *Uzaktan eğitim bilgisayar gibidir, çünkü ders yaparken başka şeylere de bakabilirsin.*

vii) Kolay ulaşılabilir olarak uzaktan eğitim

Bu kategoride oluşturulan metaforlarda öğrenciler eğitime ulaşmak için çaba harcamadıklarını belirtmişlerdir. Aşağıda örneği verilen metaforda öğrencinin arkadaşlarını ve öğretmenlerini sevdiği olarak değerlendirmesi dikkat çekmiştir. Eğitim uzaktan da olsa öğrencinin kurduğu aile bağının devam ettiği görülmektedir.

(Ö40) *Uzaktan eğitim telefon gibidir, çünkü uzaktaki sevdiğimizimize hemen ulaşabiliyoruz.*

viii) Yetersiz olarak uzaktan eğitim

İki metafordan oluşan bu kategori de öğrenciler yüz yüze eğitim ile uzaktan eğitimi karşılaştırarak uzaktan eğitimi daha yavaş ve yetersiz bulmuşlardır. Aşağıda verilen örnek kategoriyi açıklamaktadır;

(Ö8) *Uzaktan eğitim bisiklete binmek gibidir, çünkü arabayla gideceğimiz yere bisikletle gidiyoruz gibiyiz.*

ix) Yorucu olarak uzaktan eğitim

İki metafordan oluşan bu kategoride öğrencilerin bilgiye ulaşmak için çok çaba gösterdikleri belirtilmiştir. Özellikle gökkuşağı metaforunda ne kadar yürünürse yürünsün bir türlü altından geçilemeyeceği söylenerek uzaktan eğitimin yoruculuğuna dikkat çekilmiştir. Aşağıda verilen örnek de bu durumu açıklamaktadır;

(Ö15) *Uzaktan eğitim Erciyes Dağı gibidir, çünkü bilgiye ulaşmak dağa çıkmak kadar yorucudur.*

x) Zorunlu olarak uzaktan eğitim

İki metafordan oluşan bu kategori araştırmacı için en ilginç bulgular arasında yer almıştır. Bu sürecin zorunlu olarak yürütülmesi nedeniyle öğrencilerin oluşturacağı metaforların zorunluluk çağrışımları içermesi beklenirken yalnızca iki öğrenci bu çağrışımları oluşturacak metaforlar kullanmıştır. Bu durumun oluşmasında yaşanan süreçte sürekli evde kalmak zorunda olan öğrencilerin eğitimin devamlılığı sayesinde dışarıyla bağ kurabilmeleri etkili olmuş olabilir. Öğrencilerin yaş grubu düşünüldüğünde dışarda geçirdikleri zamana olan ihtiyaçları ve çeşitli aktivitelerle hareket etme istekleri çok büyüktür. Yaşanan süreç ise tüm bunları sınırlandırarak öğrencilerin psikolojik olarak da etkilenmelerine yol açmıştır. Bu nedenle öğrenciler sürecin zorunlu olmasını göz ardı etmiş olabilir. Kategoriye ait örnek metafor aşağıda verilmiştir;

(Ö43) *Uzaktan eğitim uyanmak gibidir, çünkü ne kadar istemesen de kalkmak zorundasın.*

xi) Konforlu olarak uzaktan eğitim

Bir metafordan oluşan bu kategoride öğrenci gerçek sınıfların fiziki şartlarının yetersizliğine vurgu yaparak sanal sınıfların ev rahatına sahip olmasındaki memnuniyetini dile getirmiştir.

(Ö45) *Uzaktan eğitim yastık gibidir, çünkü evde yayılıp ders dinleyebiliyorum, sıraların rahatsızlığından kurtulduk.*

xii) Sıkıcı olarak uzaktan eğitim

Bu metaforunda uzaktan eğitimin sıkıcı olduğu belirtilmiştir. Bu durumun oluşmasında asenkron derslerin etkileşimsiz oluşu ya da senkron derslerdeki ders saatlerinin uzun olması etkili olmuş olabilir. Öğrencinin oluşturduğu metafor aşağıda verilmiştir;

(Ö36) *Uzaktan eğitim skinny jeans gibidir, çünkü sıktıkça sıkar.*

4.TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada ilköğretim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik algıları belirlenmeye çalışılmıştır. Alanyazın incelendiğinde öğretmenlerle ilgili uzaktan eğitim çalışmalarına rastlansa da (Ergin, 2010; Kiper, 2008) genellikle lisans ve lisansüstü düzeydeki öğrencilerle çalışıldığı görülmüştür. Bu nedenle bu çalışma farklılık oluşturmaktadır. Yapılan içerik analizi sonucunda öğrencilerin uzaktan eğitimi daha çok bir gereklilik olarak gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Yaşanan virüs salgını nedeniyle böyle bir durumla ilk kez karşılaşan öğrenciler bu süreçte eğitimin devam edebilmesi için uzaktan eğitimi gerekli görmektedir. Öğrencilerin uzaktan eğitim algılarının %63 oranında olumlu olduğu görülmüştür. Alanyazında uzaktan eğitim hakkında bilgi sahibi olmanın olumlu algılar oluşturduğunu tespit eden çalışmalar yapılmıştır (Ağır, 2007; Ateş ve Altun, 2008, Yedigâr, 2010; Yılmaz ve Güven). Ancak bu çalışmada öğrencilerin hazırlıksız yakalanmalarına rağmen uzaktan eğitimle ilgili çoğunlukla olumlu algılara sahip oldukları görülmüştür. Bu durumun ortaya çıkmasında yaşanan salgının oluşturduğu sınırlılığın etkili olduğu düşünülmektedir. Öğrenciler uzaktan eğitimi gereklilikten sonra en çok isteğe bağlı olarak değerlendirmişlerdir. Kendi çalışmalarının ve ilgilerinin süreci yönettiğini düşünen öğrenciler uzaktan eğitimin kendi kendine öğrenmeyi desteklediğini vurgulamıştır. Öğrencilerin önemli bir kısmı da uzaktan eğitimi verimsiz olarak değerlendirmiştir. Öğrencilerin öğretmenleriyle sanal ortamlarda buluşmasının öğretmenin kontrolünü kısıtlaması ve öğrencilerin yüz yüze eğitimde haftada 40 saat dersleri varken uzaktan eğitimle 14 saat ders almalarındaki zaman farkı öğrencilerin süreçten verim alamamalarını etkilemiş olabilir. Salgının ilerleyen seyrinde uzaktan eğitim faaliyetleri artırılmış ders süreleri kısaltılarak ders saatleri artırılmıştır. Bu değişimlerin öğrencilerin fikirlerinde farklılıklar oluşturabileceği unutulmamalıdır. Çalışmanın uzaktan eğitimin başlangıcında yapılarak öğrencilerin ilk izlenimlerini yansıttığı hususuna dikkat edilmelidir. Yapılacak daha kapsamlı çalışmalarla sürecin getirdiği değişikliklerin etkileri anlamlandırılabilir. Ancak bu olağanüstü durum mevcut şartlarda bu şekilde yürütülebilmiştir.

İnsanın sosyal bir varlık oluşu ve çevresiyle sürekli etkileşim halinde olması eğitim çalışmalarının temel dayanağıdır. Bu etkileşim sayesinde öğrenen kendini geliştirebilir. Normal eğitim hayatlarında okula hiç gitmek istemeyen öğrencilerin bile pandemi sürecinde

okulu özlemesi bunun bir göstergesidir. Her ne kadar hepimiz okullarımıza, öğrencilerimize eski hayatlarımıza yeniden dönmek istesek de bu süreçte duyulan her ses eğitim çalışmalarının geleceğinde yankılanacaktır. Çünkü uzaktan eğitim günümüzün en büyük problemi olan zaman sorununa çözüm üreterek birçok alanda yenilikçi bir sistem oluşturabilir. Hayatımızın her alanını etkisi altına alan teknolojinin de katkısıyla eğitim çalışmalarının, yarının dünyasında farklı bir yol izlemesi beklenmektedir. Kendi kendine öğrenmenin desteklenmesi ve bunun yaşam boyu öğrenmeye dönüşebilmesi için eğitim sistemleri değişerek yenilenmelidir. Günümüzde bu yenilikler müfredat içeriğinin ya da eğitim paradigmasının değişmesine odaklanmıştır. Ancak yaşanan bu salgın, eğitim alanında başka değişikliklere ihtiyaç olduğunu çok net bir şekilde ortaya koymaktadır. John Dewey'in de dediği gibi "bugünün çocuklarını dünün yöntemleri ile eğitirsek yarınlarından çalmış oluruz" ki biz eğitimciler bırakın bugünün çocuklarını yarının çocuklarının eğitimi için dahi hazırlanmalıyız. "Her gelen nesil bir öncekini aratıyor" kalıbından kurtularak gelecek nesle ve çağın ihtiyaçlarına göre düzenlemeler yapmalıyız. Bu süreçte öğrencilerin öğretmenlerine bilgisayar kullanımını anlatmaları çok ironiktir. Bakioğlu ve Çevik (2020) tarafından yapılan çalışmada fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitimde yaşadıkları en büyük problemin bilgisayarı nasıl kullanacaklarını bilmeme olduğu ortaya çıkmıştır. Adı yıllarca Fen ve Teknoloji olarak geçen dersin öğretmenlerinin bile yaşadığı teknoloji odaklı problemler eğitim sisteminin öğretmen yeterliliği açısından niteliğini sorgulatmaktadır. Öğretmenlerin bilgi iletişim teknolojilerindeki yetersizliği sürecin işleyişinde aksaklıklara neden olmuştur. Yapılan çalışma bir özel okulda ki öğrencileri kapsadığı için öğrencilerin bilgisayar, telefon gibi cihazlara ve internete ulaşımında bir sorun yaşanmamıştır. Bu durum öğrencilerin bu alanda bir görüş oluşturmalarına engel olmuştur. Aynı şekilde öğretmenlerinde özel okuldaki rekabet ortamında kendilerini birçok alanda geliştirmeleri süreci yönetmekte kolaylık sağlamıştır. Ancak birçok devlet okulunda bu süreç gönüllülük esasına dayandırılmış senkro dersler öğretmenin ve idarenin inisiyatifine bırakılmıştır. Çalışma bir devlet okulunda yapılmış olsaydı bulguların farklı konulara da dikkat çekmesi ve öğrencilerin iletişim olanaklarında yaşanan sıkıntılara da değinmesi beklenirdi.

Türkiye'de 40 yıllık bir geçmişe sahip olan uzaktan eğitim şu an 25 milyon öğrencinin eğitimi için kullanılmaktadır (Bozkurt, 2020). Pandemi döneminde gündemde büyük yer edinen uzaktan eğitim sürecini farklı boyutlarda ele alacak çalışmaların yapılması beklenmektedir. Farklı araştırmacıların yapacakları çalışmalarla uzaktan eğitim sisteminin işleyişindeki aksaklıklar tespit edilerek sistem daha verimli hale getirilebilir. Türkiye'de özellikle lisans düzeyinde kullanılan uzaktan eğitim çalışmalarının daha alt kademelerde kullanımının yaygınlaştırılması, öğretmenlerin bilgi iletişim teknolojileri hakkında bilgilendirilmesi ve Eğitim Fakülteleri'nde uzaktan eğitim dersleri verilerek bu konuda bilgi sahibi öğretmenlerin yetiştirilmesi uzaktan eğitim çalışmalarının niteliğinin artmasına yardımcı olabilir. İlköğretim kademeleri için yalnızca olağanüstü bir durumda kullanılan uzaktan eğitim yüz yüze eğitimde yaşanan fırsat eşitsizliklerini ortadan kaldırarak bireye kendi yaşantıları içinde düzenleyebileceği bir eğitim imkânı sağlayabilir.

Kaynaklar

Ağır, F. (2007). Özel okullarda ve devlet okullarında çalışan ilköğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının belirlenmesi (Yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.

Alkan, C., (1996), Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi” Türkiye 1. Uluslararası Uzaktan Eğitim Sempozyumu 12-15 Kasım 1996, Bildiriler, Ankara: Uzaktan Eğitim Vakfı Yayınları.

Antalyalı, Ö. L. (2004). Uzaktan eğitim algısı ve yöneylem araştırması dersinin uzaktan eğitim ile verilebilirliği (Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Ateş, A. ve Altun, E. (2008). Bilgisayar öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28(3), 125-145.

Bağcı, K. (2015). Web tabanlı uzaktan eğitim sistemini kullanmaya devam etme niyetini etkileyen faktörlerin yapısal eşitlik modeli ile incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Van.

Bakioğlu, B., Çevik, M. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. Turkish Studies, 15(4), 109-129. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43502>

Begimbetova, K. (2015) Uzaktan Eğitimde Öğretim Elemanı Ve Öğrencilerin Memnuniyet Düzeyi. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Bilişim Enstitüsü: Ankara.

Boz, A. (2019). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bilim dalı öğretmen adaylarının teknoloji kabullenme ve kullanımı bağlamında uzaktan eğitim algılarının incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Konya.

Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. AUAd, 3(2), 85-124.

Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. AUAd, 6(3), 112-142.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). Bilimsel araştırma yöntemleri, Ankara: Pegem Akademi.

Cerit, Y. (2008). Öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin müdür kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin görüşleri. Eğitim ve Bilim, 33(147), 3-13.

Creswell, J. W. (2013). Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches. Sage.

Çallı, İ., Torkul, O., Taşbaşı, N. (2003). İnternet Destekli Öğretimde Kullanılmak Üzere Web Erişimli Veri Tabanlı Yönetim Sistemiyle Ölçme ve Değerlendirme Sistemi Tasarımı, The Turkish Online Journal of Educational Technology, Vo: 2, No: 3, p.108-115.

Doğan, S. ve Tatık, R.Ş. (2015). Evaluation of distance education program in Marmara University according to the views of students. Route Educational and Social Science Journal, 2(1), 247-261.

Gürbüz, F. (2014). Students' views on distance learning in Turkey: An example of Anadolu University open education faculty, Turkish Online Journal of Distance Education TOJDE, 15(2), 239-250.

İşman, A. (1998). Uzaktan Eğitim. Değişim Yayınları.

Karal, H., Çebi, A. ve Turgut, Y. E. (2011). Perceptions of students who take synchronous courses through video conferencing about distance education. The Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET, 10(4), 276-293.

Karayağcı, Y. (1959), Mektupla Öğretim, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Yayın No.: 9, Konferanslar Serisi:5, Güzel İstanbul Matbaası.

Kaya, Z. (2002). Uzaktan eğitim. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Kaya, Z., Erden, O., Çakır, H., & Bağırşakçı, N. B. (2004). Uzaktan eğitimin temelleri dersindeki uzaktan eğitim ihtiyacı ünitesinin web tabanlı sunumunun hazırlanması. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 3(3).

Kırık, A. M. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye'deki durumu. Marmara İletişim Dergisi 21, 73-94. 05.05.2019 tarihinde <http://dergipark.gov.tr/download/articlefile/206441> adresinden erişilmiştir.

Merriam, S. B. (2013). Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber (Çev. Turan, S.). Ankara: Nobel Yayıncılık (Özgün çalışma, 2009)

Saban, A. (2008). İlköğretim I. kademe öğretmen ve öğrencilerinin bilgi kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *İlköğretim Online*, 7(2), 421-455.

Silman, F. ve Şimşek, H. (2006). Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri okulları ve merkezi eğitim kurumlarına mecazlar yoluyla bir bakış. *Eurasian Journal of Educational Research*, (23), 177-187.

Taşpınar, M. (2014). Mesleki eğitimde uzaktan eğitim ve toplumsal algı. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 1-7.

Tompkins, P., & Lawley, J. (2002). The magic of metaphor. Retrieved from <http://www.cleanlanguage.co.uk/Magicof-Metaphor.html>

Verduin, J. R. ve Clark, T. (1994). Uzaktan Eğitim: Etkin uygulama Esasları, Çev., Mavis, D. Anadolu Üniversitesi Basımevi. Eskişehir.

Yalçın, M. ve Erginer, A. (2012). İlköğretim okullarında okul müdürüne ilişkin metaforik algılar. *Öğretmen Eğitimi ve Eğitimcileri Dergisi*, 1(2), 229-256.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. (5. Baskı). Ankara: Seçkin.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). Soysal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, G. K., & Güven, B. (2015). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik algılarının metaforlar yoluyla belirlenmesi. *Türk Bilgisayar ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 6(2), 299-322.

URL-1 <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-5171968425> 13 Mart 2020 tarihinde erişilmiştir.